

هو الأول والاخر

همانطور که مبدأ جهان هستی خداوند بوده و پایان آن نیز ذات اقدس اوست..

همانطور که مبدأ جهان هستی خداوند بوده و پایان آن نیز ذات اقدس اوست: «هو الأول والاخر« 1 همچنین آغاز همه موجودات جهان آفرینش از خدا و انجام و خاتمه کار همه آنها به سوی اوست: «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ« 2، و «أَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَصِيرَ الْأُمُور« 3. بنابراین، انسان موحد هر کاری انجام می‌دهد باید ابتدای آن به نام خدا و انتهای آن نیز به یاد او باشد و هیچ کاری را بدون نام خدا شروع نکند و از هیچ عملی، بدون یاد حق خارج نشود.

معنای نام و یاد خدا در آغاز و انجام هر کار، حضور اعتقاد توحیدی او در متن عمل و توجه به شهود خداوندی در صحنه کار است. بر این اساس، قرآن کریم دستور می‌دهد: بگو: پروردگارا مرا صادقانه داخل و صادقانه خارج کن و از نزد خودت برای من نیرویی قاهر و مسلط و کمک قرار ده: «قُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا« 4. یعنی ورودم به دنیا و خروجم از آن و همچنین ورودم به جهان برزخ و خروجم از آن به قیامت و نیز ورودم در هر کار و خروجم از آن، بر محور راستی و بر پایه درستی باشد؛ زیرا آنان که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند آنان را در پیشگاه پروردگارشان گام صدق است: «وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ« 5، و زبان صدق است: «وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ« 6، و همچنین در جایگاه صدق در نزد فرمانروای مقتدر جای دارند: «فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ« 7. یکی از مهمترین آن امور، حج است؛ یعنی حج و زیارت نیز مشمول اصل قرآنی مزبور است؛ زیرا لازم است ورود در آن با احرام و لبیک گفتن، بر اساس توحید و صدق نیت بوده و خروج از آن در پایان حج و وداع کعبه نیز بر پایه توحید و صدق ارادت باشد. از این رو امام رضا(علیه السلام) هنگام تودیع کعبه گفت: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْقَلَبُ عَلَيَّ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ« 8. یعنی پروردگارا من بر اساس توحید و نفی هر گونه طاغوت و معبود دروغین - همه افعال و اوصاف و ذوات را فانی در فعل و وصف و ذات تو دانسته - به کارم پایان داده و از حج و زیارت کعبه برمی‌گردم. این کلام یعنی توحید محض و طرد هر گونه شرک؛ و چنین زائری، حج‌گزاری است که نور حج همواره بر او تابش دارد 9.

همچنین بر همان محور کلی است که امام باقر(علیه السلام) فرمود: ورود به درون کعبه - آنجا که مصداق کامل «فَأَيْنَمَا تُولُوا فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ« 10 بوده، همه جهات آن قبله است - ورود به فضای رحمت پروردگار و خروج از آن، بیرون آمدن از گناهان است: «الدُّخُولُ فِيهَا دُخُولٌ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ وَالْخُرُوجُ مِنْهَا خُرُوجٌ مِنَ الدُّنُوبِ« 11.

از ادب بدروکننده کعبه، دعا و نیایش با خدای سبحان است، چنانکه از امام صادق(علیه السلام) نقل شده است که فرمود: «اللَّهُمَّ اقْلِبْنِي مُفْلِحًا مُنْجِحًا مُسْتَجَابًا لِي بِأَفْضَلِ مَا يَرْجِعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ وَدَّكَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَالْبِرَّةِ وَالرِّضْوَانِ وَالْعَافِيَةِ مِمَّا يَسْعَى أَنْ أُطْلَبَ« 12. ادب دیگر این است که زائر در آخرین عهد و دیدار خود با کعبه دست بر در بیت‌الله الحرام نهاده و عرض کند: «المسكين علي بابك فتصدق عليه بالجنة« 13.

- 1 - سوره حديد، آيه 3.
- 2 - سوره بقره، آيه 156.
- 3 - سوره شوري، آيه 53.
- 4 - سوره اسراء، آيه 80.
- 5 - سوره يونس، آيه 2.
- 6 - سوره شعراء، آيه 84.
- 7 - سوره قمر، آيه 55.
- 8 - وسائل الشيعه، ج 10، ص 232.
- 9 - همان، ج 8، ص 68 و 328.
- 10 - سوره بقره، آيه 115.
- 11 - وسائل الشيعه، ج 9، ص 370.
- 12 - همان، ج 10، ص 231.
- 13 - همان، ص 233.

مأخذ: (صهباي حج، ص 469).